

Bilag Nr. 3.

Betænkning

afgivet af

den af Landbrugsministeriet under 21. Oktober 1897 nedsatte Kommission vedrørende Ordningen af Fiskeriet med Aalegaarde og Aalestader.

Under 21. Oktober f. A. har det høje Landbrugsministerium overdraget os undertegnede at tage Spørgsmaalet om Forholdet mellem Kystejernes Aalegaardsfiskeri og andres Fiskeri under Overvejelse og at foreslaa en Løsning, der saa vidt muligt kan imødekomme begge Parter Interesser, saaledes som disse forme sig paa de forskellige Steder i Landet.

I Henhold hertil have vi den Ære at afgive følgende Betænkning:

Forinden Kommissionen paabegyndte det vanskelige Hverv, som saaledes var bleven den overdraget, fandt den det rettest ved Undersøgelse paa forskellige Steder at gøre sig bekendt med de Forhold, hvorunder Efteraarsfiskeriet med Ruser blev drevet, medens disse Ruser endnu vare udsatte, og den foretog derfor i Dagene fra den 8.—13. November en Rejse til Aarhusbugten, Lille Bælt og forskellige Steder i Store Bælt, under hvilken Fiskerikontrolødamperne „Falken“ og „Havørnen“ vare stillede til Kommissionens Raadighed. Dels ved de Erfaringer, Kommissionen paa denne Maade indhøstede ved Selysyn og Samtale med forskellige i Aalefiskeriet interesserede, dels ved Undersøgelse af Skøder og andre Dokumenter vedrørende Besiddelsen af Aalegaarde, mener Kommissionen at kunne give følgende Fremstilling af den historiske Udvikling af Aalegaardsretten og af den Maade, hvorpaa denne udøves nu for Tiden.

Den ældste Bestemmelse om Aalegaardsretten findes, som bekendt, i Kristian den Tredies Haandfæstning af 30. Oktober 1536, Art. 11, der lyder saaledes:

„Sammeledes maa og skulle Danmarks Riges Raad og Adel nyde deres fri Fiskeri for deres egen Grund, som de hidtil af Arrilds Tid med rette havt have, og besønderligen de i Kong Hanses Tid have havt. Er nogen herover sket Uret, ville Vi, naar Vi forfare Lejligheden, hjælpe Hvermand til den Del, han haver Ret til, og skal besønderligen hver maa nyde Aalegaarde for deres egen Grund, undtagen udi Fjorde, som Kronen og den menige Mand have Skade af, dog skulle de Fiskegaarde blive ved Magt, som have været af Arrilds Tid.“

Der er bleven fremsat den Mening (jfr. Dansk Fiskeriforenings Medlemsblad for 1892 S. 373), at man, den Gang denne Bestemmelse udkom, neppe kendte den blanke Aals Vandring ud mod det aabne Hav i Efteraarsmaanederne, og derfor ikke havde Anledning til at foreskrive noget om Aalegaarde ud for de aabne Kyster. Haandfæstningens Bestemmelse skulde derefter ikke have givet Adelen noget Privilegium paa Aalegaardsfiskeri ved de aabne Kyster, men være foranlediget ved, at man var begyndt at udstrække sine Anlæg af Aalegaarde fra de ferske Vande ud i Fjordene, og være beregnet paa at begrænse dette saaledes, at det ikke blev Kronen og den menige Mand til Skade.